

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 02485

VILDE TSIG

Rukhl Fishman

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ווילדע ציג / רחל פישמאן
צוה פויזה

ווילדע ציג

עזה פזיזה

מאת

רחל פֿישמאן

מיידיש:

אריה אהרונני

הוצאת קרית ספר בע"מ, ירושלים

דאָס בוך איז אַרויסגעגעבן מיט דער הילף
פֿון ליטעראַטור-פֿאָנד ביים ייִדישן
שרײַבער-פֿאַראַיין אין ישראל

השער: יצחק לבלנג

כל הזכויות שמורות להוצאת "קריית-ספר" בע"מ, ירושלים
Copyright 1976 by "Kiryat-Sepher" Ltd., Jerusalem
Printed in Israel נדפס בישראל
דפוס סיון בע"מ, ירושלים

א בריוו צום רעדאקטאר

(אנשטאט אן אריינפיר)

מכתב לעורך

(במקום הקדמה)

”כ’דארף נאָר אַרבעט, ברויט און ברייטע בעטן,
און ווייטזיין פֿון די ייִדישע פּאַעטן”.

(משה נאָדיר)

חשובער רעדאַקטאָר;
אַ טיף אַנטוישטע
שיק איך אייך אָפּ דעם לידרעצעפט
פֿאַר יונגע שרייבער און ייִדישע פּאַעטן.
איר זאָגט
אַז די עצות
זיינען ניט אייערע.
נאָר זייער קוואַל – פֿון די בעסטע.
דאָרט רעקאָמענדירט מען:
”אַרבעט” – כ’האַב דאָך
כסדר פֿולע הענט און פֿולע טעג.
”ברויט” – פֿאַראַן דאָ סײַ ברויט,
סײַ אַפעטיט.
”ברייטע בעטן” – אמת. די עלנט
פֿאַדערט טאַקע
אַלץ מער אָרט: צי אַליין –
צי אין צווייען.
”און ווייטזיין פֿון די ייִדישע פּאַעטן” –
איך גיב אייך, חבר רעדאַקטאָר,
מיין ערוואַרט:

“...אני צריף רק עבודה ולחם ומטות רחבות-מדות,
וממשוררינו להרחיק נדוד.”

(משה נאדיר)

עוֹרֵף וְכָבֵד ;
בְּאַכְזָבָה מֵעֵמֶק לֵב
אֶחָזִיר לָךְ מִתְכוּן-הַשִּׁיר
לְצַעֲרֵי סוֹפְרִים וּמְשׁוֹרְרִים.
אֵתָה אוֹמֵר
כִּי הַעֲצוֹת
אֵינָן שְׁלֵה.
אֵף הַמְקוֹר – מִן הַמְבַקֵּר.
הַהַמְלָצוֹת שְׁלֵה הֵן:
“עֲבוּדָה” – יֵשׁ לִי הֵלֵא
כְּסֹדֵר מְלֵא-חֲפִינִים, מְלֵא-יָמִים.
“לָחֵם” – יֵשׁ פֶּה לָחֵם,
יֵשׁ גַּם תְּאֻבוֹן.
“מֵטוֹת רַחְבוֹת-מֵדוֹת” – אֵמֶת, כִּי הַבְּדִידוֹת
אֲמָנָם דּוֹרְשֵׁת
תְּמִיד יוֹתֵר מְקוֹם: בֵּין אֵם לְבֵד –
בֵּין אֵם בְּשָׁנִים.
“וּמְשׁוֹרְרֵינוּ לְהַרְחִיק נְדוּד” –
חֵבֵר עוֹרֵף, קִבֵּל נָא
דְּבַרְתִּי:

שוין אָן אייביקייט
קײן פּאָעט ניט געזען, ניט געהערט.
אַנטשולדיקט,
איר זעט דאָך אַליין,
אויך אָן די עצות
פֿיר איך זיך אַזוי.
און האָב הנאה.
יאָ!
פֿון ברויט. פֿון בעט. פֿון אַרבעטסטעג.
פֿון וויסן,
אַז ערגעץ ווייט
זיצן פּאָעטן שפעט אין דער נאַכט –
און פּאָעטעווען.

אַבער מײַנע לידער ...

גוואַלד,
מײַנע לידער טוען זיך זייערס.
ס'גייט זיי ניט אָן.
וואָס אַרבעט?
ווי בעטן?
צעבאַלעוועטע
ווילד
פֿאַרשמירטע
בילן זיי אויף אַלעמען.

כְּבַר נִצַּח
לא רָאִיתִי, לא שְׁמַעְתִּי שׁוֹם פִּיטוֹן.
הוֹאֵל נָא, סֵלַח,
הֲלֵא אַתָּה רוֹאֶה
שָׁגַם בְּלֵא אֱלוֹ הַעֲצוֹת
אֲנִי נוֹהֶגֶת כָּךְ.
יֵשׁ לִי הַנָּאֶה.
כֵּן!

מִן הַלְחָם. מִמְטָה. מִיּוֹם עָמַל.
מִדִּיּוּעָה
שָׁשׂוּם, שָׁשׂוּם הַרְחֵק
מֵאֲחֵרִים מְשׁוֹרְרִים בְּנֶשֶׁף –
וּמְשִׁתּוֹרְרִים.

אַבֵּל שִׁירֵי שְׁלִי ...

גִּוְנָאֵלֶר,
שִׁירֵי שְׁלִי עוֹשִׂים אֶת שְׁלֵהֶם.
אֵין זֶה נוֹגֵעַ לָהֶם כָּלֵל.
מָה עֲבוֹדָה?
אֵיפֹה מִטּוֹת?
מִפְּנֵקִים
פְּרָאִים
מְלִכְכֵּים
נוֹבְחִים הֵם עַל הַכֵּל.

און ווילן צו מיר ניט קומען.
קענען ניט מוותר זיין
דער לבנה.
וועלן ניט פֿארשווייגן
דער גאָסט.

פֿרעג איך אייך:
ווען אפילו זיי וואָלטן מיין פֿייף
יאָ געפֿאלגט –
ווי לאַזט מען אַזעלעכע
(מיט בלאַטע, מיט הפֿקר
די לאַפעס, דער פֿיסק און דער בויך)
אין שטוב אַרײַן?
צום טיש זיך יאווען?

טייערער חבר רעדאַקטאָר,
זײַט מוחל,
איך מוז
אָן אַנדער פֿאַרשלאַג האָבן,
אַ פֿריוואַטן אַנטיפּלאַן.

כִּיקוֹק אַרויס
אויף אייער ענטפֿער –
מיט דרך־אַרץ
רחל פֿישמאַן

לא רוֹצִים לְבוֹא אֵלַי.
לא יִכְלִים לְוַתֵּר
לְלַבָּנָה.
לא מְסַכְּמִים לְהֶאֱלֵם דָּם
מִפְּנֵי הַלֵּילָה.

אֶשְׂאֵל אוֹתָךְ :
וְאִפְלוּ הָיוּ מְצִיָּתִים
לְשִׁרְיָקְתִי –
אִיךְ מְנִיחִים לְכֹאֵלָה
(בְּבוֹץ, בְּהַפְקָר
הַכַּפּוֹת, הַפֶּה וְהַבֶּטֶן)
לְהַכְנִס הַבֵּיתָה?
לְהַסֵּב לְשִׁלְחָן?

חֲבֵר־עוֹרֶךְ יָקָר,
הוֹאֵל נָא, סֵלַח,
אֲנִי זְקוּקָה
לְהַצָּעָה אַחֲרָת,
לְמִין אֲנִי־תְכֵנִית פְּרֻטִית.

בְּצַפְיָה
לְתִשׁוּבָתְךָ
בְּדֶרֶךְ־אֶרֶץ
רַחֵל פֵּישְׁמֵן

בִּי דַּעַר אִיבִיקַעַר מַחִיצָה

בַּחִיץ הַנִּצְחִי

בֵּי דַעַר אַיבִּיק עַר מַחִיצָה

א

אומרוֹיק, גַּערוּוּעַז, שײַן

הוֹלִיעַט

דַּעַר פֿעַרד פֿון זכּרונ

אַרום און אַרום אין מײַן האַרץ.

עַר קען נִיט אַרִיבַּעַר דַּעַם צײַטפּלוִיט.

ווִילד,

גרוֹיסאַוִיגִיק,

לאַזט עַר קײנעם נִיט צו.

דַּעַרשַׂרְאַקֶן,

מִיט פֿאַרשױמטע לִיפֿן,

לאַז אִיך זײך נִיט צו

צו זײך.

בְּחֵץ הַנֶּזֶחַי

א

נְטוּל מְרוּעֵ, עֲצָבֹנִי, יָפֵה
שׁוֹעֵט פְּרוּעַ
סוּס הַזְכָּרוֹן בְּתוֹךְ לְבִי.

אֵינְנִי יָכֹל לְצַלֹּחַ אֶת גְּדֵר־הַזְּמַן.

פְּרָאִי

וְגִדּוּל עֵינַיִם

אֵינּוּ מַתִּיר לְאִישׁ לְגֹשֶׁת.

נְבֻקָּלֶת

וְקִצּוּפֵת שְׁפִתַיִם

אֵינִי מַתִּירָה לִי לְגֹשֶׁת

לְעֲצָמִי.

ב

כ'טרינק צו פֿיל קאווע.
כ'ווייס עס.
און עס העלפֿט דאָך גיט.

אין ווינטער-פֿאַרנאַכטן
נעמט רעגענען-רעגענען.
טראָפֿנס ווי פעטש
קלאַפֿן אין קאָפּ
מיט אַ טעמפענעם דופֿק.
ס'פֿאַרשווינדט דער אַרום –
און מיר טוט אַ פֿאַרפֿלייץ
אַן אויפֿברויז פֿון לאַווע.
איך שטיק זיך
געפֿאַנגען
אין אייגענעם חלום.
קאווע!?

כ'טרינק צו פֿיל.
און עס העלפֿט גיט.

זומער.
באַגיאַנענס.
נאָך קלאַר, קיל

ב

אָנִי שׁוֹתֶה יוֹתֵר מִדֵּי קָפָה.
אָנִי יוֹדֵעַת זֹאת.
וְזֶה הֵלֵא אֵינֹו עוֹזֵר.

בְּשָׁעוֹת דְּמִדּוּמִים בְּחֶרֶף
נִתְּךְ נִתְּךְ לֹו גָּשָׁם.
טָפוֹת כְּחֶבְטוֹת
הוֹלְמוֹת בְּרֵאשׁ
בְּקִהּוֹתוֹ שֶׁל דֹּפֶק.
נֶעֱלָם הַסּוֹבֵב –
וְשִׁטְף שֶׁל לֶבָה גּוֹעֵצֶת
אוֹתִי יְאוּפֶף.
נִחְנַקֶת אָנִי
נִלְכָּדֶת
בְּרֶשֶׁת קוֹרֵי חִלּוּמִי.
קָפָה!?

אָנִי שׁוֹתֶה יוֹתֵר מִדֵּי.
וְזֶה אֵינֹו עוֹזֵר.

קִיץ.
שְׁחָרִים.
עוֹדוֹ בְּהִיר, קָרִיר

פֿאַרגלייבט דער הימל.
איך קעם זיך די האָר
און ווער אלט.
פֿאַרשוונדן די גוטע פֿאווע.
די שיינע.
ניטאָ.

ניט וויין. ניט קלאָג.
די אַרבעטשיך טו אָן.
עס וואַרט, דו נאַר,
אַ טאָג אויף דיר!
סאַראַ פֿאַרמעג:
עס וואַרט אַ קינד,
אַ פֿריינד,
אַ הימל.

נאַר –

טאַמער סע סטייעט ניט שמייכל,
שכל, איך-דור-צוטרוי –
גרייט איך (מע זאָל עס ניט באַדאַרפֿן!)
אַ טעפעלע קאווע
אונדו ביידן.

ומאמין - רקיע.
אני סורקת שערי
ומודקנת.
פרח לו טוס הזהב
היפה.
אינו.

אל בכי, אל קינה.
נעלי נעלי-עבודה.
פתיה שכמותך,
ממתין לך יום!
רכוש גדול:
ילד
ידיד
שמים.

אבל -
אם לא יספיקו מבט נושא-חן,
שכל, אמן דו-סטרי -
אני מכינה (בל נצטרך לזה!)
ספל קפה
לשנינו.

כ'רעד אַלץ ווייניקער און ווייניקער.
 כ'האַב אַלץ זעלטענער וואָס צו זאָגן.
 און שוין קוים פֿאַראַן
 פֿאַר וועמען
 מיט וועמען
 צו שטומען אַפֿילו.

אַבער די אויערן ביי מיר
 זיינען געבליבן אַקטיוו ...
 זיי שפיצן זיך.
 זייערע לאַנגע, אינו־גראַהדיקע
 אַנטענעס וויברירן.
 אויערן אָפטימיסטן!
 זיי גלייבן אין ווערטער ווערט.
 אויערן, נאַזן און ראָז
 מיינען: מע דאַרף נאָר קענען הערן.

פֿאַרקלערט
 און פֿאַרהאַרט
 פֿאַרפֿיף איך קוים־קוים
 אַ פֿריילעך־טרויעריקס.

פְּחוֹת וּפְחוֹת אָנִי מִדְּבָרָת.
 יוֹתֵר וְיוֹתֵר נְדִירוֹת יֵשׁ לִי מֵה לֹמֵר.
 וּכְבֹר בְּקוֹשֵׁי יֵשׁ
 לְפָנַי מִי
 עִם מִי
 לְשִׁתּוֹק אֶפְלוּ.

אָבֵל אָנִי שְׁלִי
 וְשִׁאֲרוֹ פְּעִילוֹת ...
 הֵן מְדַקְרוֹת,
 אֲנֻטָּנוֹת גְּבוּהוֹת לֵא-נְרָאוֹת שְׁלֵהֵן
 רוֹטְטוֹת.
 אָנֻנִים – אוֹפְטִימִיסְטִיוֹת!
 מְאָמִינוֹת בְּאֲמִינוֹת מְלִים.
 אָנֻנִים נְאִיבִיוֹת וְרֵדוֹת
 חוֹשְׁבוֹת: צְרִיף רַק לְדַעַת לְשִׁמוּעַ.

מְהֻרָּהּ
 כְּרוֹת־אֵן
 מְצַפְצַפֶּת אָנִי קִמְ-קִמְעָה
 שִׁרְ-עֲצָבוֹת עֲלִיו.

אין קיילעכדיקן, גלעזערנעם
 וועלטקרױג
 עפֿן איך און פֿאַרמאַך דאָס מױל
 אַזױ װי אַלע.
 און אַזױ װי אַלע האַלט איך
 אין אײן אָנשטױסן מיט דער נאָז
 די שפּיגל-לױכטיקע מחיצה
 צום אױסגעבענקטן אַרום.

גוט.

ביז װײטיק גוט
 דאָס שטײפֿערישע שאַרן זיך
 מיט שטאַרקן שמײס פֿון יונגע פֿלוספֿעדערן
 בײַ דער אײביקער מחיצה.

לופֿט-מיט-װאַסער-בלעזלעך
 פֿערלען זיך.
 אַרױף און אַװעק.

עפֿן איך
 און פֿאַרמאַך דאָס מױל
 אַזױ װי אַלע.

בתוף כד הזכוכית
 הגלובי, העגל
 פותחת אני וסוגרת את פי
 ככל השאר.
 וככל השאר נתקלת אני באפי בלי הרף
 בחיץ הראי המבטיק
 לסובב הנכסף.

טוב.

טוב עד כאב
 החפוד השובב
 עם הצלפת האון של סנפירים עולים
 בחיץ הנצחי.

בועות אויר ומים
 מפניגות
 עלה וחקק.

פותחת אני
 וסוגרת את פי
 ככל השאר.

איך באוונדער די אייגענע בלעזעלעך.

ווי שיין!

כ'פֿאָרגעס

און גיב זיך פֿריילעך אַ לאָז, אַ יאָג:

אָוועק, אַרױף, אַרױס!

און אז אַ גאַלדנאַרעלע צעקלאַפּט

פּסדר די נאָז –

איז וואָס?

אַפּריל 1972

אני מתפעלת מבועותי שלי.

כמה יפה!

אני שוכחת –

ובשמחה אני גמרת לי לאוץ!

לחמוק, לזנוק, לחוץ!

וכשפתיי זוהב מכה כסדר באפה –

אז מה?

רינג נאך רינג

א

איך קען ווארטן.
איך ווייס גוט ווי מע טוט עס.
ווי מע ווארט.
כ'האָב דאָס אמתע געדולד
פֿון די תמיד אומגעדולדיקע,
פֿון צעבאלעוועטע מיוניקעס,
פֿון ערשטע בלעטער,
(ביז ווייטיק גרינע)
וואָס יאווען זיך אויף צווייגן
נאָך פֿאַר די לעצטע פֿרעסט.

ווער ציילט די שטערן,
די פעטש, די אַנטווישונג, די שוואַרצע
(פֿון לעצטן פֿראַסט פֿאַרברענטע)
ערשטע בלעטער?

יאָ, איך קען ווארטן.
אַפֿילו אויף זיך.

כ'האָב דאָס געדולד
פֿון די געדולדיק-אומגעדולדיקע.

טבעת אחר־י טבעת

א

אני יכלה לחכות.
אני יודעת איך עושים זאת.
איך מחכים.
יש לי הסבלנות האמתית
של האי-סבלניים תמיד,
של בנות זקונים מפנקות,
של עלים ראשונים
(ירקים עד פאב)
המופיעים על צנפים
עוד טרם אחרוני כפורים.

מי ימנה את כוכבי השמים?
את המכות, האכזבות,
את שחור העלים הראשונים
(שרופי הכפור האחרון).

כן, אני יכלה לחכות.
אפילו לעצמי.

יש בי הסבלנות
של אי-סבלניים סבלניים.

און ווידער צווישן אונדז
 אויפֿן טיש
 אַ פֿלאַש מיט פּאַראַדאָקס.

און ווידער שטייגט דיין שטים
 רינג נאָך רינג.

אין רינג נאָך רינג
 נידערט אויג און בליק.

צווישן אונדז אויפֿן טיש –
 נאָר אַ פֿלאַש אַלטער פּאַראַדאָקס.
 און יעדער טרינקט אין אים אַרײַן
 זײַן אייגן פנים.
 און יעדער טרינקט פֿון אים אַרויס
 זײַן אייגענעם דאָרשט.

ב

וְשׁוֹב עַל הַשְּׁלָחַן
בְּיַיְנוּ
בְּקַבּוּק שֶׁל פֶּרְדּוֹקְס.

וְשׁוֹב עוֹלָה וּמְטַפֵּס קוֹלֶה
טַבְעַת אַחֲרֵי טַבְעַת.

וּמְנַמְּכִים טַבְעַת אַחֲרֵי טַבְעַת
עֵין וּמַבְט.

עַל הַשְּׁלָחַן בְּיַיְנוּ –
בְּקַבּוּק שֶׁל פֶּרְדּוֹקְס יָשֵׁן בְּלֶבֶד.
וְכָל אֶחָד מְטַבֵּיעַ בוֹ
אֶת פְּרִצְפוֹ שְׁלוֹ.
וְכָל אֶחָד מְנַמֵּיעַ בוֹ
אֶת צְמֵאוֹנוֹ שְׁלוֹ.

דאָס לעפֿעלע זכרון
האַט זיך מיר פֿון דער האַנט
אַרויסגעגליטשט -

און איך האַלט אין איין פֿאַרגעסן.

איך ווונדער זיך שוין מער ניט.

אין אָנהייב

האַב איך זיך זייער געחידושט:

ווי אזוי האַב איך דאָס געקענט פֿאַרגעסן!?

נאָר איצט

ווונדער איך זיך שוין ניט.

איך האַלט אין איין פֿאַרגעסן

און כ'בין ערשט ביים אָנהייב.

נאָך דעם ווי כ'וועל אַלץ פֿאַרגעסן

וועל איך אפשר וויסן

וואָס ס'איז פֿון מיר פֿאַרבליבן.

וואָס ס'איז פֿון מיר געוואָרן.

בית-אלפא, 1971

כְּפִיִּית הַזְכָּרוֹן
 הַחֲלִיקָה לָהּ מִתּוֹךְ יָדַי
 וְנִשְׁמָטָה –
 וְהִנְנִי שׁוֹכַחַת וְשׁוֹכַחַת.
 אֵינְנִי מְשִׁתּוֹמָמֶת עוֹד.
 בְּהִתְחַלָּה
 תְּמַהְהָה הִיִּיתִי:
 כִּי־צַד יִכְלְתִי זֹאת לְשִׁכּוּחַ! ?
 אֲבָל עֲכָשְׁרִי
 אֵינְנִי מְשִׁתּוֹמָמֶת עוֹד.

אֲנִי שׁוֹכַחַת וְשׁוֹכַחַת
 וְאֲנִי רַק מִתְחִילָה.
 לְכִשְׁאֲשַׁכַּח הַכֹּל
 אֶפְשָׁר אֲדַע
 מֶה גוֹתֵר מִמְּנִי.
 מֶה גוֹהֵיָה מִמְּנִי.

היט זיך

א

היט זיך
פֿאַר די טעג
ווען אַלץ טוט פֿאַלן.
דאָס לעפֿעלע פֿון קאַווע,
דער בלייפֿעדער פֿון שרייבטיש,
אַפֿילו
דיין צאָגבערשטל פֿון פֿויסט אַרויס!
אוי היט זיך פֿאַר אַזעלעכע טעג.

קינד.
דעמאָלט קען דאָך פֿאַלן
אַ געוויס וואָרט פֿון ליפּ,
אַ שלאָס.

אַ בליק,
אַ טרער.

און מער.

הַשְׁמֵר

א

הַשְׁמֵר

מִן הַיָּמִים

כְּשֶׁהִכֵּל גּוֹפֵל.

הַכִּפִּית מְכוּס הַקֶּפֶת,

הַעֵט מִשְׁלַחַן הַכְּתִיבָה,

אֶפְלוֹ

מְבֻרָשֶׁת הַשָּׁנִים מְאֻגְרוֹף קְפוּץ!

הוּא הַשְׁמֵר מִיָּמִים שְׂכָאֵלָה.

יָלֵד.

הֲלֹא יִכְלֶה אֹז לְפוֹל

מְלָה מְסִימַת מִן הַשְּׂפָה,

מְנַעוֹל.

מְבֵט,

דְּמָעָה,

וּמִי יוֹדֵעַ מָה.

ב

צוטוליען זיך –
א וואָלקנדל
דעם באַרג אויף דער ריפּ –
צו דיין שמייכל.
אין דיין אמת
דיין גוטן
פֿאַרקאַרטשעט
אַרייַנקלעמען זיך.

פֿאַרבלייבן פֿון מיר
זאָל אַ פֿאַסמע פֿון פֿייכטקייט
אַ נעפל פֿון גלויבן
דער אָנזאָג פֿון רעגן
וואָס אָט
אָט אָט אָט
וועט קומען וועט קומען
מיט גוטן.

וואָלט איך געקענט
כאַטש איין מאָל
אַן מורא צום גרונט.
צוטוליען זיך ...

ב

לְהַצְמִיד –
כָּעֵב קָלָה
אֶל צֵלַע הַר –
אֶל בַּת-צַחֲוֹקָה.
בְּאִמְתָּךְ
זוֹ הַטּוֹבָה
לְהַתְּכַנֵּן
לְהַנְעִיז.

שְׂיִוְיָר מְמִי
שָׁבַל שֶׁל לְחֹת
דֶּק-עַרְפָּל שֶׁל אֲמוֹנָה
בְּשׁוֹרֵת הַגֶּשֶׁם
שֶׁהִגָּה
עוֹד רִנֵּעַ
יִנְיַע יִנְיַע
לְטוֹבָה.

אֵלֶי יִכְלָתִי
לוֹ רַק פִּעֵם
מִבְּלִי פֶחַד אֶל מִשְׁתִּית.
לְהַצְמִיד ...

ס'ליגן נאָך ביים בעט, אין שיסל
 צעקנאַקטע יאָען מיינע
 ניינען דיינע
 און פֿאַרקערט.
 אַ געל שיסל איבערפֿול מיט שאַלעכץ.

פאַמעלעך,
 פֿאַרזיכטיק,
 מיט נערוועזע אויערן,
 קומען צוויי מייזעלעך צו לויפֿן.
 פֿון גרויס גליק
 ציטערן אַזש ביי ביידע
 די וואַנצעלעך!
 פֿלינקע לאַפקעלעך
 נישטערן
 זוכן.
 אפשר
 וועלן זיי
 נאָך אַנטאָפֿן
 אַן ערדניסעלע
 אַ גאַנצס!

בְּקַעֲרֵי־תְּשׁוּבָה הַמְּטָה
 עוֹד מוֹנְחִים מִפְּצָחִים
 בֵּין יְיָ שְׁלִי
 לֹא יִשְׁלַח
 וּלְהַפְּדֵה.
 קַעֲרֵי־תְּשׁוּבָה מְלֹאָה עַל גְּדוּתֶיהָ קְלִפּוֹת.

אֵט אֵט
 וּבְנֵה־יְרוּשָׁה,
 בְּאֲזִנֵּי־רִגְשׁוֹת־עַצְבָּנוֹת,
 חָשִׁים בָּאִים שְׁנֵי עֶבְרָיִם.
 מֵאֲשֶׁר רַב
 מְרִטָּיִם מִמֶּשׁ
 שְׂפִמְפִּיָּהֶם!
 כְּפֹת־זוּטוֹת
 זְרִיזוֹת
 נֹבְרוֹת
 מְחֻטָּטוֹת.
 אוֹלֵי
 עוֹד יִתְמַזֵּל לְהֵן לְמִצּוֹא
 בְּטָנָה אֶחָד
 שְׁלָם!

ד

גליק

זאל מען ניט מעלה-גירהן.

שטעל זיך אַוועק אויף דיין שוועל.

בינד גוט

די שיכבענדלעך צו.

איין שפּאַן

איין אומזין

איין לאַך

פֿון דאָס טאַגטעגלעכע

ביז דאָס אוממעגלעכע.

כ'קען מײַן פֿוס ניט הייבן.

ד

אֲשֶׁר
אֶל יַעֲלוּהוּ גֵרָה.

עֲמָדִי עַל הַסֶּף.
הִיטִיבִי
לְקַשׁוֹר שְׂרוּכֵי נְעֻלָּיִךְ.

צַעַד אֶחָד
טְרוּף אֶחָד
חִיּוּף אֶחָד
מִן הַיּוֹמָיוֹם הָאֶפְרָוִרִי
עַד הַבִּלְתִּי-אֶפְשָׁרִי.

אֵינִי יֹכֵלָה לְהַרִים אֶת רַגְלִי.

ה

כ'ויל אויך
צעשפרייטן טויזנט-און-איינ אַרעמס
און געבן
אַ צעבלי
אַ צעגלי
אַ צעראַז
אַ צעלאַז
דווקא
אַלעמען אין די אויגן!

ניט פֿרעגן:
ווער דאַרף עס?
ווער וויל עס?
ווער וועט מיר פֿאַרשטיין.

דאָס קענען נאָר ביימער.
דאָס מעגן נאָר זיי.

אַבער -
כ'ויל אויך.

1974-75

ה

גַּם אֲנִי רוֹצֶה
לְפָשׁוּט אֶלֶף וְאַחַת זְרוּעוֹת
וּבִשְׂפִיעָה
לְהִתְפָּרֵחַ
לְהוֹדֵרֵחַ
לְהִתְוֹרֵד
לְהִתְפָּרֵץ.
וְדוֹקֵא
לְעֵינַי הַכֹּל!

מִבְּלִי לְשֵׁאוֹל:
מִי צָרִיף אֶת זֶה?
מִי רוֹצֶה בְּזֶה?
מִי יִמְבִּין אוֹתִי.

זֹאת יוֹדְעִים רַק יַעֲצִים.
זֶה מְתָר רַק לָהֶם.

אֲבָל –
גַּם אֲנִי
רוֹצֶה.

בלויע פֿייערלעך

אורים כחלים

בלויע פֿייער לעך

בית-אלפא שפעט

א

טייערער טיגערל,
ווען וועסטו ווידער
שפילעוודיק-ערנסט
א שפרונג טאָן
אויף מיין בימעלע זכרונות?
אומדערוואַרטערהייט
א פֿיר טאָן מיט דער לאַפע?
ווייסט דאָך: גאָר דער שאַרפֿער שניט
פֿון דיינע נעגל
קען פֿאַרמעקן,
קען פֿאַרגלעטן
דאָס ניט-פֿאַרהיילטע –
דאָס ניט אַרויסגעשריַענע
ביי מיר.

נ.ב.

דיינע בלויע פֿייערלעך
האַבן מיין צעפֿאַטלטקייט
גאָך ערגער גאָר פֿאַרקניפט.

אורים כְּתוּלִים

בית-אלפא מאחר

א

טִיגְרֵסִי הַחֲמוּד,
מְתִי כְּבֹר שׁוֹב
בְּשֹׁחֹק-רְצִינּוֹת
תְּפִלִּיא קְפִיצָה
עַל עֵץ זְכָרוֹנֹתִי?
כֶּךְ בְּפִתְאֵם
תְּנִיף כְּפָה?
הֲלֹא תִדַּע: רַק הַשְּׂסוּף הַחֲדָד
שֶׁל צְפָרְנִיף
יָכֹל לְמַחֹק
וּלְהַחֲלִיק
אֵת מַה שְּׁלֹא נִרְפָּא –
לֹא נִצְטָעַק לוֹ
בְּקֶרְבִּי.

ג.ב.

אוריף הכחלים
הרעו עוד לקשור
את סבך פרעויתי.

ב

היינט
בעסער בלייבן אין בעט.
און די מעגלעכקייטן
שיילן - ווי ערדניסלעך.
דעם שאַלעכץ אויפֿן דיל.
יאָ און גיין.
אליין.

ב

היום

מוטב להשאיר במטה.

ואת האפשרויות

לקלוף – משל פטונים.

קלפה קלפה על הרצפה.

כן ולא.

לבד.

בײַ דער טיר שוין
האַט אַ בלינדע, פֿלינקע לאַפע
ווידער מיך אַ ריס געטאָן
ניט נאָר בײַם אַרבל,
ניט נאָר בײַם אַרבל.

כָּבֵר עַל־יַד הַדָּלָת
חַיֵּשׁ כַּפֶּה זְרִיזָה, עֹנֶרֶת
וְנֹעֲצָה שׁוֹב וּמְרֻטָּה בִּי
לֹא בַשְּׂרוּוֹל בְּלֶבֶד,
לֹא בַשְּׂרוּוֹל בְּלֶבֶד.

ד

כ'זויל
מײן קאלט געזל
צודריקן
צו דייע ווארעמע ריפן.

ד

אני רוצה
את אפוני הקר
להדק
אל צלעותיך החמות.

ה

טיגערל,
דיינע שטרייפֿן שוואַרצע
זיינען די גראַטעס
פֿון מיין איינזאַמקייט.

דו מעגסט אַרײַן.
איך קען גיט אַרויס.

ה

טִיגְרָסִי,
פְּסִידַת הַשְּׂחֹרִים
הֵם סוֹרְגִים
לְבִדְיוֹתַי.

אַתָּה רִשְׁאֵי לְהַכְנִס.
אֲנִי אֵין בִּיכְלָתִי לְצֵאת.

ו

כ'רעד נאַרישקייטן.

כ'זוייס.

און טראַכט דאָך בעת-מעשה

פֿון גאַר אַנדערע

נאַרישקייטן.

ווייסט?

אֲנִי מִדְּבַרְתַּ שְׁטִיּוֹת.
 יִדְעָתִי.
 וּמִהֲרִיקֶרֶת בְּעַת מַעֲשֵׂה
 בְּשִׁטּוֹת אַחֲרוֹת
 לְחִלּוּטִין.

הִידְעָתָּ?

פלינקער ביסטו.
נאָר
טאַמער פוילסטו זיך מיך פאַנגען?

בלייבסט אָפֿט
מיר פֿרעמדער
ווי איך צו זיך.

און שטומער.

אַתָּה תְּזַרְיוּ.

אַךְ

אם מִתְעַצֵּל אַתָּה לְלַכְדֵּנִי?

תְּכֹסֶפֶת

גְּדוּל אַתָּה בְּזָרוּתְךָ לִי

מֵאֲשֶׁר אֲנִי לְעֶצְמִי.

וּבְאֵלֵּי מוֹתְךָ.

איין ניכטערער בליק
 פֿון מײַנע אַרבעטסשיך -
 (זײ וואָרטן
 אין דער פֿרי
 בײַ דער טיר) -
 און עס ווערט פֿון יאָ ניין,
 פֿון ניין יאָ,
 און פֿון דיר, טיגעראַל, -
 אַ תּל.

גאָך מיטיק ערשט -
 ווען איך קום דיך מינטערן,
 טוסטו גאָר פֿון ערגעץ וווּ
 אויף מיר אַ שפרונג.
 מיר קײַקלען זיך ביידע
 אויף אַלע פֿיר.
 און הייבן ווידער אָן -
 פֿון אָנהײב.

רק הצצה מפקדה
 של געלי העבודה –
 (הן ממתינות
 בפקר
 על-נד הדלת) –
 והן הופך ללאו,
 ולא הופך להן,
 ואתה, טיגרסי, –
 לתל-חרבות.

רק אחרי הצהרים –
 לעת בואי לעודדה,
 קופץ הנד עלי לפתע
 מאי-אן.
 אנהוגו נלפתים-מתגלגלים
 על ארבע.
 ומתחילים זאת שוב –
 מהתחלה.

ט

איך בין, טיגערל, געקומען צו פֿרי
אָדער
צו שפּעט.

תמיד.

צו ליבע.

צו טענות.

צו דיר.

טייערער,
צום לעצטן וואָרט,
צום לעצטן שמייכל,
וועל איך זיין
(סיי פֿרי, סיי שפּעט)
אין צייט.

ט

או שְׁהִקְדַּמְתִּי, טִיגְרָסִי, בּוֹאֵי

או

שְׁאַחַרְתִּי.

תָּמִיד.

אֶל אֶתְבָּה.

אֶל טְעוֹת.

אֶלֶּיךָ.

יְקִירִי,

לְעֵת מְלֶה אַחְרוֹנָה,

לְעֵת חֵיוֹף אַחְרוֹן,

אֶהְיֶה

(בְּמִקְדָּם אוּ בְּמֵאָחֶר)

בְּזִמְנִי.

דו, טיגערל, וועסט עס
ניט פֿארשטיין.
איך ווארט אויף הונגער.
א פֿארפֿרוירן מיזל
אויפֿן זומער.

עס פֿעלט מיר הונגער
צום שפרונג,
צום העפֿט,
צום אפעטיט.

ס'האָט זיך מיר געחלומט
מיין טאָטנס הוסט.
עקשנות.
שרעק.

מיט פֿארפֿרוירענע וואַנצעס,
מיט אַן אָפּגעהאַקט עקל,
וועל איך
דערלעבן די היצן –
דאָס וואַרעמע מיסט?

וועט דער זומער מיך דערקענען?

אתה, טיגרסי,
לא תבין זאת.
אני ממתינה לרעב.
עכבר קפוא
ממתין לקניץ.

חסר בי הרעב.
לזנוק,
למחפרת,
לתאבון.

נחלם לי
שעולו של אבא.
עקשנות.
אימה.

בשם שקפא,
בזנב שקציץ,
האזכה
לימות החמה –
לזבל החם?

היכיר אותי הקניץ?

ברענען -
שטיל -
פֿאַרגעסן -

בלויע
פֿייערלעך
מיך פֿרעסן.

1974

- יוקדים
- שוקטים
- שוכחים

אורים
כחלים
אותי מלחכים.

מִיֵּן ווִילְדֵעַ צִיג

עִזָּה פִּזִּיזָה שְׁלִי

קוקט אים נאָר אָן

קוקט אים נאָר אָן!

ער איז גרייט.

און רויק.

און זיכער אַז ער איז גערעכט.

טראַגט מען אים טאַקע

אויף די הענט.

אוי דער אַרבוז!

אין זײַן גאַנצקייט,

אין זײַן גרינקייט,

אין זײַן שווערער פֿול –

אַטעמט ער טיף

און חלומט זיס.

אַ משיח.

אַ קרבן.

טראַגט מען אים אויף די הענט –

און עס צעשמייכלען זיך

בײַ אַלעמען די אויגן.

אַט קלאַפט מען אָן –

שטיל, שטיפֿעריש

תָּנוּ בּוֹ מִבֶּט!

תָּנוּ בּוֹ מִבֶּט!

הוא מוכן.

לְשֶׁקֶט.

וּבְיָדָאֵי שֶׁהַצֶּדֶק עִמוֹ.

עַל-כֵּן נוֹשְׂאִים אוֹתוֹ

עַל הַיָּדַיִם.

אוֹי הָאֲבֹטְיָח!

בְּשֵׁלֵמוֹתוֹ,

בְּיָרְקוֹתוֹ,

בְּמִלְאוֹתוֹ הַכְּבֹדָה –

נוֹשֵׂם הוּא עֲמֻקּוֹת

וְחוֹלֵם מִתּוֹקוֹת.

מְשִׁיחַ.

קָרָן.

נוֹשְׂאִים אוֹתוֹ עַל הַיָּדַיִם –

וּמִתְחַיְכוֹת לָהֶן

עֵינֵי הַכֹּל.

הִנֵּה כָּבֵד מִקִּישִׁים

בְּשׁוֹכְבוֹת, בְּשֶׁקֶט

(ווי ביי אַ חבר אין טיר)
מיט איין אייגעבויענעם פֿינגער
אין זיינע פֿעסטע ריפּן.
וירא כי טוב –
טאַמער פּסקנט מען: ער טויג –
וועט זײַן פֿריינד, דער בעסטער,
דער ערשטער אין אים צילן
אַ מעסער.

אוי דער אַרבוז!
רויט זײַן זיס!
זיס זײַן רויט!
זײַן לויב – זײַן לויז
אויף יעדער ליפּ.

(כַּבִּדְלֵת שֶׁל חֵבֵר)
בְּאַצְבַּע כְּפוּפָה
עַל צִלְעוֹתָיו הַמְצַקוֹת.
וַיֵּרָא כִּי טוֹב –
וְאִם פּוֹסְקִים: בְּשֵׁל –
כִּי אִזּוֹ יְדִידוֹ הַטּוֹב וְהֵכֵן
רָאשׁוֹן יִשְׁלַח לְלִבּוֹ
סִבִּין.

אוֹי הָאֲבִטִּיחַ!
מִתְקוֹ סְמוּק!
סְמִקוֹ מְתוּק!
שְׂבָחוּ – גְּמוּלוֹ
עַל כָּל שָׁפָה.

ה א ל אַ

אויפֿן טעלעפֿאָן
דיין שטים
טיף און ווייך
טוט מיר גלייך אַ טשוכע
צווישן ריפֿ און ריפֿ
(דאָרט וווּ מען מיינט אַז דאָס האַרץ
באַהאַלט זיך).
מיר זיינען דאָ אליין.
אין גאַנצן
אליין: איך –
מיט דיין טעלעפֿאָן-שטים.
און כ'ענטפער
גיט צו דער זאך.

”רעד העכער!” בעטסטו.

ה ל ו

בְּטֶלְפוֹן

קוֹלְךָ

עֶמֶק וְרֶךְ

גוֹתֵן לִי מִיַּן הַגְּדוּג

בֵּין הַצְּלָעוֹת

(מִקוֹם שְׁשֵׁם סוּבְרִים כִּי

מִתְחַבֵּא הַלֵּב).

אֲנִי חֹנֵן פֶּה לְבָד.

לְגַמְרִי

לְבָד : אֲנִי –

בְּיַחַד עִם קוֹל-הַטֶּלְפוֹן שְׁלֶךְ.

וּמְשִׁיבָה אֲנִי

לֹא לְעִנְיִן.

”הָרִימִי אֶת קוֹלְךָ!” בְּקִשְׁתָּ.

ליפ און צונג דערטאפן זיך
אויך בלינדערהייט.
האלאָ? האַלאָ?

מע טאָר ניט –
אויפֿן טעלעפֿאָן –
סאָ עפֿנטלעך אָרט –

האלאָ!?!

שְׁפָתַיִם וְלִשׁוֹן מְגַשְׁשִׁים וּמְגִיעִים
גַּם בְּעִנְרוֹת.
הֲלוֹ? הֲלוֹ?

אָסוּר –
בְּטֶלְפוֹן –
זֶה מְקוֹם צְבוּרֵי –

הֲלוֹ?!

איך בעט דיר

א

איך בעט דיר.

לאַז נאָך זיך
אַ ריינעם טיש.

איך שרעק זיך
פֿאַר פֿרעמדע פֿינגער.

די אומאַרדענונג.
די הויפֿנס אַנשטרענג,
זכרונות,
פלענער.

איך בעט דיר -
אַ ריינעם טיש.
אַניט -
כװעל בלינדערהייט
פֿאַרברענען אַלץ.

אני מבקשת אותך

א

אני מבקשת אותך.

השאר-נא

שלחן נקי.

אני מפחדת

מפני אצבעות נרות.

האי-סדר.

ערמות המאמץ.

זכרונות,

תכניות.

אני מבקשת אותך -:

שלחן נקי.

ולא -

בעריון

אשרוף הכל.

ב

שרעק זיך גיט.
דיינע אויגן
וועל איך פֿאַרמאַכן.
איך אליין.
מיט מיינע ליפֿן.

דיינע אויגן
מיט מיינע ליפֿן.

שאַ.
שאַ. שאַ.
אוי שרעק זיך גיט.

ב

אַל תִּפְחַד.
אֶת עֵינֶיךָ
אֲנִי אֶעֱצוֹם
בְּעַצְמִי.
בְּשִׁפְתַיִם שְׁלִי.

הָעֵינַיִם שְׁלֶךְ
בְּשִׁפְתַיִם שְׁלִי.

שָׂא.
שָׂא. שָׂא.
אוֹי אֶל תִּפְחַד.

בלויז רויט
 פאסט זיך דאָ.
 איך מוז רויט.
 דאָס רויט ביי אונדז
 איז אוי ניט רויט גענוג!

ווי געמט מען רויט
 וואָס איז אין גאַנצן רויט?

איך וויל
 נאָר רויט.
 און שטיל זאָל זיין.
 שטיל, שטיל.

אָדָם לְבַד
 מִתְאַיִם פֹּה.
 אֲנִי מִכְרָחָה אָדָם.
 הָאָדָם שְׂאֲצֵלְנוּ
 אוֹי אֵינְנוּ אָדָם דִּיו!

אֵיפֹה לֹקְחִים אָדָם
 שֶׁהוּא אָדָם לְגַמְרֵי?

אֲנִי רוֹצֶה
 אָדָם בְּלֶבֶד.
 וְשִׁיְהִיָּה פֹה שְׂקֵט.
 שְׂקֵט, שְׂקֵט.

וואָס טו איך

א

וואָס טו איך
ווען איך ווייס ניט
וואָס מע טוט?

איך גיב זיך
מאלפעדיק אַ הוידע
פֿון איין פֿרעגצייכן
צו אַ צווייטן.

און בלייב אַזוי הענגען –
מיאוס,
צעקנייטשט,
לעכערלעך –
דיר
און זיך
אַנטקען.

מָה אֲנִי עוֹשֶׂה

א

מָה אֲנִי עוֹשֶׂה
כְּשֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ
מָה לַעֲשׂוֹת?

אֲנִי מְשַׁלֵּיכָה אֶת עֲצָמִי
בְּתַנּוּפָה קוֹפִית
מִסַּמֵּן-שְׂאֵלָה אֶחָד
לְמוֹשְׁגָהוּ.

וּשְׂאֵרֵת כֶּף תְּלוּיָה -
מְכַעֲרֵת,
קְמוּטָה,
מְגַחֶכֶת -
לֵךְ
וּלְעֲצָמִי
מְנַגֵּד.

ב

גוואלד

כ'ווער

באלד

אלט.

כ'וועל מיין רעקל
ניט פֿאַרקנעפלען.

כ'גיי אין גאָס.
כ'האַב אַ רויט רעקל.
ס'איז מיר קאלט.

גוואלד
כ'ווער אלט!

איך האָב דיר ניט געפֿאַלגט.

ב

וְנוֹאֵלֵךְ
לֹא יִמְנַע
אֲנִי
כָּבֵד
מִזְקִינָה.

אֶת מְעִילִי שְׁלִי
לֹא אֶכְפָּתֵר.

אֲנִי בְּרַחוּב.
יֵשׁ לִי מְעִיל אָדָם.
וְקֹר לִי קֹר.

לֹא יִמְנַע
אֲנִי מִזְקִינָה!

לֹא שָׁמַעְתִּי בְּקוֹלָהּ.

ג

”גאָר –

אָדער גאַרנישט!”

בלײַב איך אָבער אָפֿט
מיט אַ פֿול האַרץ
און ליידיקע הענט.

האַב איך יאָ סײַ גאָר –
סײַ גאַרנישט.

ניכטער: שיכור.
אָפֿנאוויגיק: בלינד.

”הפל –

או לא-כלום!”

נשארת אני אבל תכופות

בליב מלא

וידים ריקות.

יש לי גם הפל –

גם לא-כלום.

פכחת: שכורה.

פקחת-עין: עורת.

ד

היזעריק –
פֿון שטומען,
פֿון וואַרטן,
פֿון האַלבע ווערטער.

האַב איך זיך סאַוועדיק צעטרילט
אין מיטן העלן טאַג.
אין געדיכטן ווערטערוואַלד
זיך סאַוועדיק צעכליפעט.

ד

צְרוּדָה -
מְלִשְׁתוּק,
מְלַחֲכוֹת,
מִחְצָאֵי מַלְיָם.

סְלִסְלֵתִי זֶמֶר כִּינֹשׁוֹף
בְּצִהְרֵי הַיּוֹם.
בְּסִבְכוֹ שֶׁל יַעֲרֵ-הַמְּלָיִם
הַתִּיפְחָתִי יִגְשׁוּפִית.

ה

איך בין געקומען אהיים
מיד,
שפעט.
האָסט קוים
מיט די אויגן עפעס געפֿרעגט.

מאָרגן
זיכער־אפשר־מאָרגן
וועל איך דיר ווייזן מיין ליד.

נאָר איצט –
איצט בין איך מיד.

ה

בְּאֵתִי הַבֵּיתָה
סְחוּטָה,
בְּשִׁעָה מְאֻחֶרֶת.
בְּקִשִּׁי
שְׁאַלְתְּ דְּבַר־מָה בְּעֵינַיִם.

מְחַר
בְּטַח־אוֹלֵי־מְחַר
אַרְאֶךָ אֶת הַשִּׁיר שֶׁפָּתַבְתִּי.

אַבְל עֲכָשׁוּ –
עִיפְתִּי.

א שפּינוועב
 פֿאַרויכטיק פֿאַרצויגן
 פֿון שפּינושפיץ צו שפּינושפיץ
 ביים שטערנפֿלאַנץ דעם דאָרן
 אין קרוג
 ביי מיר אין צימער.

א שפּינוועב
 צווישן פֿינגער
 ביים געזענענען.

שיין
 שוואַך
 צאָרט
 שטאַרק
 דיין שמיכל
 דיין צוזאַג
 א שפּינוועב

1974-75

קור עֲכָבִישׁ
 מְתוּחַ בְּזֵהִירוֹת
 מֵחַד כִּידוֹן לְחַד כִּידוֹן
 בְּקוֹץ הַכּוֹכְבִי
 בְּכַד
 אֲצִלִי בְּחֶדֶר.

קור עֲכָבִישׁ
 בֵּין אֲצָבָעוֹת
 לְעֵת פְּרִידָה.

יָפָה
 חֶלֶשׁ
 עָדִין
 חֶזֶק
 חִיּוֹף שְׁלֵה
 בְּהֵן שְׁלֵה
 קור עֲכָבִישׁ

מִיָּן ווילדע ציג

א

כ'האָב ליב

אַז דו שפּרינגסט פֿון מיר אַוועק.

אַ הייב, אַ שטורצע

מיט די הינטערשע פֿיס.

אַ שפרונג און אַ גאַלאַפּ.

און די גאַנצע וועלט

איז אַ גרינע לאַנקע.

אַ בלויער הימל –

דער גאַנצער אמת.

און שיין

און שיין

דאָס ווייסע קעפל דיינס

וואָס שאַקלט אויף יאָ

און אַנטלויפֿט אויף גיין.

כ'האָב אַזוי ליב

אַז דו שפּרינגסט פֿון מיר

אַוועק.

איך שטיי ביים פּלויט

און קוק דיר נאָך

מיט בלומען אין מיין פֿויסט.

עֲזָה פְּזִיזָה שְׁלִי

א

אֲנִי אוֹהֶבֶת
כְּשֵׁאתָ קוֹפְצָת מֵאֵתִי
בְּהֶדְף וְהִנֵּף
רְגֵלֶיךָ הָאֲחֻזִּיאוֹת.
דְּלוּג וּדְהִירָה.
וְכָל הָעוֹלָם
הוּא דְשֵׂא יֶרֶק.
שְׁמַיִם כְּחֵלִים –
כָּל הָאֲמֶת.
וּמָה יִפָּה
וּמָה יִפָּה
רֵאשֶׁף הַקָּבֵן
הַמִּנְיֵד לְאוֹת כֵּן
וְנִמְלֵט לְאוֹת לֹא.

אֲנִי כָל-כֶּף אוֹהֶבֶת
כְּשֵׁאתָ
קוֹפְצָת מֵאֵתִי.
אֲנִי עוֹמְדַת אֶצֶל הַגֶּדֶר
וּמְבִיטָה בְּעֵקְבוֹתֶיךָ
וְזֶר פְּרָחִים בְּאֲגָרוֹפֵי.

עס יאָגט
אַ וועלט, אַן אין־סופיק
גרינע לאַקע. עס בריקעט
אַן אמת אַ בלויער.

און איך שטיי
מיט אַן אומעט אין פֿויסט
און האָב נחת –
ווי ס'שפּרינגט מיין ווילדע ציג
פֿון מיר אַוועק;
ווי ס'שפּרינגט מיין ווילדע
מיר אַנטקעגן.

דוֹהַר לוֹ
עוֹלָם מִדְּשָׁאָה יִרְקָה
אִינְסוֹפִית. בּוֹעֲטָת לָהּ
אֶמֶת כִּחְלָה.

וְאֲנִי עוֹמְדָת
וְעֵצֶב בְּאֲגְרוֹפִי
וַיֵּשׁ לִי נִחַת –
לְרֵאוֹת אֵיךְ עֲזָה־הֵבֵר שְׁלִי
קוֹפְצָת מֵאִתִּי;
לְרֵאוֹת אֵת הַפְּרָאִית שְׁלִי
קוֹפְצָת לְקִרְאָתִי.

ב

כ'האָב ליב

אַז דו גיסט זיך

חנעוודיק אַ קער איבער -

אַ צי אויס אויפֿן רוקן -

און אַ גאַלאָפּ מיט אַלע פֿיר

אין דער לופֿטן.

דעמאָלט מעג מיין האַנט

אַ רייב, אַ גלעט טאַן

דיינע ריפֿן,

ברוסט.

לאָוסט זיך אַפֿילו שלעפֿן ביים בערדל!

מיינע פֿינגער מעגן

קנעטן דיינע אויערן,

אַריינגלעטן

אין זיי מיין סוד.

כ'האָב ליב,

ווילדע ציג וואָס דו ביסט,

אַז דו גיסט זיך פֿויל אַ צעבאַלעווע

אויפֿן רוקן.

ב

אָנִי אוֹהֶבֶת
כְּשֵׁאתָ עוֹשֶׂה הַפּוֹדֵךְ
בְּחֵן –
וּמְשַׁמְטֶחֶת עַל הַגֶּב –
וּמְדַהֵרָה אֶרֶב־עַמִּיךְ
לְכָל רוּחַ.
אֲוִי יִכְלֶה יָדַי
לְלִטּוֹף וּלְקַרְצֵךְ
אֶת צְלָעוֹתַיךְ,
אֶת חֲזֶךְ.
הֲנֵךְ אֶפְלוּ מִתִּירָה לְמִשׁוֹךְ בְּזִקְנֶךָ!
אֶצְבְּעוֹתַי הֵן יְכִלּוֹת
לְלוֹשׁ אֲוִי אֶת אֲזְנוֹיךְ
וּלְהִלְטִיךְ בֵּן
אֶת סוּדֵי.

אָנִי אוֹהֶבֶת,
עֵזֶה-פִּיזִינָה שְׂכֵמוֹתֶךָ –
כְּשֶׁבַע־עֲלִוֹת אֶת מַתְפַּנֶּקֶת לְךָ
עַל גֶּב.

אין סאָד
 ליגן נאָך צעוואַרפֿן
 אָפּגעזעגטע צווייגן.
 מיר האָבן ביידע אויפֿגעהויבן,
 אָנגעכאַפט
 איין צווייג אמת.

איך צי.
 נאָר דו, ווילדע ציג,
 שלעפּסט אַלץ צו זיך!
 האָסט מיט פֿיר קאַפעטעס
 זיך איינגעגראָבן אין דער ערד.
 דיין רוקן - אַ בויגן.
 און שלעפּסט!
 וואָס מאָרדעוועסטו זיך אַזוי?
 הערסט דען גיט
 וואָס מען רעדט צו דיר?
 זעסט דאָך -
 דער אמת
 איז ביי מיר.

דו ווילדע ציג!
 עס גייט דען אין דעם
 ווער פֿון אונדז
 איז אַ גרעסערער עקשן?

בְּמַטֵּעַ

עוֹד מוֹנַח מְפֹרָר

הַגּוֹם.

לְשִׁינוֹ הֶרְמֵנוּ

תְּפִסְנוּ

עֲנַף שֶׁל אֲמַת.

אֲנִי גוֹרְרֶת.

אֵךְ אַתְּ, עוֹ סוֹרְרֶת,

מוֹשֶׁקֶת הַכֹּל אֵלֶיךָ!

בְּאַרְבַּע פְּרִסוּתֶיךָ

הַתְּחַפְּרֶת בְּקַרְקַע.

גִּבְדֶּךָ קְשׁוּת.

וְאַתְּ מוֹשֶׁקֶת!

מָה אַתְּ רוֹטְנֶת כָּל־כֶּךָ?

אֵינְךָ שׁוֹמֵעַת

מֵה שְׁמֵד בְּרִים אֵלֶיךָ?

רְאִי –

הֲלֹא הָאֲמַת

בְּיָדֶי.

עוֹ-פָּרָא שְׂכֵמוֹתֶיךָ!

הָאֵם הַשְּׂאֵלָה הִיא

מִי מֵאַתָּנוּ

עֲקֹשֶׁן מִרְעוֹ?

ד

האַסטו באַמעַרקט?
די טעג ווערן קירצער.

כ' באַווייז,
ווי תמיד,
אַלע וויכטיקע, ניכטערע זיגלאַזיקייטן.
ס'פאַסירט אַבער
אַז איך פֿאַל גיט אַרײַן צו דיר,
מיין ווילדע.
די טעג ווערן קירצער.

כ'זעל פֿון זינען אַראָפּ!

האם שמת לב?
הימים מתקצרים.

אני מספיקה לעשות
בתמיד
אותן הבלותות השובות-מפכחות.
יקרה אבל
שאני מצליחה להציץ אליך,
פראית שלי.
הימים מתקצרים.

אני אצא מדעתי!

ה

גערעכט איז זי –

מיין ווילדע ציג.

מען מוז לאַכן,

מען מוז וויינען,

מען מוז עסן ברויט מיט פוטער.

גערעכט איז זי.

שרייבן לידער.

אַ מאָל קינדער אַ קוש טאַן.

אַפֿילו קוקן צו דער לבנה

מוז מען.

עס האַלט זיך אַלץ

סיי־ווי־סיי

קיים־קיים

אויף אַ שוואַכער סטרונע.

אַ פאַרשיווע וועלט.

נאָר גערעכט איז זי –

מיין ווילדע:

לידער

מוז מען ...

1975

ה

צֹדֶקֶת הִיא –
עֵזֶר בְּרַשְׁלִי.
הֵן מְכַרְחִים לְצַחֹק,
וּמְכַרְחִים לְבָפוֹת,
וּמְכַרְחִים לְאֹכֹל פֶּת בְּחֶמְאָה.

צֹדֶקֶת הִיא.

לְכַחוּב שִׁירִים.
לְתַת וְשִׁיקָה לְיֶלֶד.
אֶפְלוּ לְצַפּוֹת בְּלִבָּנָה
מְכַרְחִים.

הַכֹּל תְּלוּי
בֵּין פֶּה וְכָה
עַל בְּלִי-מָה.

עוֹלָם גְּבוּי.

אֲבָל צֹדֶקֶת הִיא –
זוֹ הַפְּרָאִית שְׁלִי:
שִׁירִים
מְכַרְחִים ...

זיי קומען אן
T

הן באות

זיי קומען אָן.
 מיט אַ יונגער חוצפה,
 מיט אַ באַזונדערן חן,
 וואַרפֿן זיי זיך אין די אויגן.
 מיר זײַנען דאָ!
 דערווײַל –
 איינצלנע,
 ווייסינקע,
 יוצא־דופניקע,
 קרייזלען זיי זיך אַרײַן
 און אַרויף.
 אַ מאָל,
 ווען דו בעטסט מיך,
 בייג איך געהאַרטיק מיין קאַפּ,
 און דײַנע פֿלינקע פֿינגער
 צײַען אַרויס,
 מיט אַ שמייכל,
 אַזאָ ווייט וואַרוואַגערל.
 פֿאַרשטייסטו
 וואָס זיי ווילן איינגטלעך זאָגן?
 זייער בשורה טובה?

•
 הֵן בָּאוֹת.
 בְּחֻצְפָּה צְעִירָה,
 בְּחֵן מִיָּחָד,
 מוֹדְקוֹת הֵן לְעֵינַיִם.
 אֲנַחְנוּ פֹּה!
 עַד כֹּה –
 בּוֹדְדוֹת,
 לְבִנְבוֹנוֹת,
 יוֹצְאוֹת דֶּפֶן,
 מִתְקַרְזְלוֹת לְפָנַיִם
 וְלַחוּץ.
 לְעֵתִים,
 כְּשֵׁאתָה מִבְּקֶשְׁנִי,
 כּוֹפֶפֶת אֲנִי צִיִּתְנִית אֶת רֵאשִׁי,
 וְאַצְבְּעוֹתַיָּךְ הַזְּרִירוֹת
 תוֹלְשׁוֹת
 בְּחִיּוֹךְ
 פָּרוֹז לְבֵן שְׂכֻזָּה.
 הַמְבִּין הַנָּךְ
 מָה רְצוֹנָן בְּעֵצָם לְהַבִּיעַ,
 מָה בְּשׁוֹרְתָן הַטּוֹבָה?

אינהאלט

	א בריוו צום רעדאקטאָר (אָנשטאַט אָן אַרײַנפֿיר)
6	א בריוו צום רעדאקטאָר
	בײַ דער אייביקער מחיצה
14	בײַ דער אייביקער מחיצה
26	רינג נאָך רינג
32	היט זיך
	בלויע פֿײַער לעך
44	בלויע פֿײַערעלך
	מײַן ווילדע ציג
68	קוקט אים נאָר אָן
72	האַלאָ
76	איך בעט דיר
82	וואָס טו איך
94	מײַן ווילדע ציג
	זײ קומען אָן
108	זײ קומען אָן

סדר השירים

	מכתב לעורך (במקום הקדמה)
7	מכתב לעורך
	בחיץ הנצחי
15	בחיץ הנצחי
27	טבעת אחרי טבעת
33	השומר
	אורים כחלים
45	אורים כחלים
	ענה - פזיזה שלי
69	תנו בו מבט
73	הלוי
77	אני מבקשת אותך
83	מה אני עושה
95	ענה פזיזה שלי
	הן באות
109	הן באות

ספרי רחל פישמן :

זון איבער אלץ
בהוצאת "י.ל. פרץ" (1962)

דערנער נאָכן רעגן
בהוצאת "ישראל-בוך" (1966)

שמים בעשב / הימל צווישן גראָן
מיידיש: אריה אהרוני
בהוצאת "אלף" (1968)